

อาหารสมอง

• **ดร.กรณ์ สวมโกศ**
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Think Global, Act Local อีกครั้ง

วลี **Think Global, Act Local** เป็นที่รู้จักกันดีในความหมายหนึ่ง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีความหมายกว้างขวางกว่าเก่าอย่างเป็นประจักษ์ต่อสังคม ถ้าจะให้ถูกต้องไวยากรณ์แล้ว ต้องเป็นว่า **Think Globally, Act Locally (TGAL)** แต่ในยุค Postmodern เช่นปัจจุบัน ผู้คนใช้กันตามใจชอบ ขาดกฎกติกาที่แน่นอน มั่นคง ดังนั้น จึงมีผู้เรียก เรียกสั้นๆ ว่า **Think Global, Act Local** (ยุคนี้ก็ถูกกฎหมายแล้วในบางรัฐในสหรัฐอเมริกา ทั้งๆ ที่เคยเป็นโทษร้ายแรง ชาย-ชาย และหญิง-หญิงแต่งงานกันได้ นักกีฬาอาชีพก็ลงแข่งโอลิมปิกเกมส์ได้ ฯลฯ)

ในภาษาอังกฤษ TGAL คือสิ่งที่เรียกว่า paradox กล่าวคือ local กับ global ขัดแย้งกัน ตัวอย่างที่คลาสสิกของ paradox ก็คือ คำพูดของ Winston Churchill ที่ว่า *“Never in the field of human conflict was so much owed by so many to so few”* ในโอกาสที่กล่าวถึงบุญคุณของทหารอากาศอังกฤษซึ่งมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับข้าศึกที่ได้ช่วยชีวิตคนอังกฤษไว้ โดยสามารถป้องกันไม่ให้เครื่องบินเยอรมันถล่มอังกฤษได้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง มหาตมา คานธี ก็ใช้สำนวนที่เป็น paradox ในการกล่าวหาว่า **“Whatever you do will be insignificant, but it is very important that you do it”**

TGAL หมายถึง จงคิดในระดับโลก แต่กระทำในระดับท้องถิ่น วลีนี้ในตอนแรกหมายถึงว่า ให้ตระหนักถึงโลกใบนี้ เมื่อชุมชน หรือท้องถิ่น (ประชาชน) กระทำสิ่งต่างๆ แนวคิดนี้เริ่มต้นมาจากนักวางผังเมืองดังสะท้อนในหนังสือชื่อ Cities in Evolution (1915) ของ Patrick Geddes ถึงแม้ว่าวลีนี้จะไม่ปรากฏอยู่ในหนังสือก็ตาม ใครเป็นผู้ริเริ่มใช้วลีนี้ยังไม่ชัดเจน บ้าง

ก็ว่า David Brower ผู้ก่อตั้งกลุ่ม Friends of the Earth เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นใน ค.ศ.1969 บ้างก็ว่าที่ปรึกษาสหประชาชาติ ใช้วลีนี้ในปี 1972 อย่างไรก็ตามที่ดี TGAL กลายเป็นชื่อของการสัมมนาใหญ่ในปี 1979 ซึ่งจัดโดยนักอนาคตวิเคราะห์ชาวแคนาดาชื่อ Frank Feather ในตอนแรก TGAL สื่อความหมายในการร่วมกันดูแลโลกใบนี้ ด้วยการกระทำอย่างระมัดระวัง ในระดับย่อยของท้องถิ่นต่างๆ ต่อมากินความไปถึงเรื่องการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ **ต้องคิดในภาพรวมก่อนแล้วจึงกระทำในระดับย่อย** ส่วนในเรื่องธุรกิจนั้น มีความหมายไปในทางการประกอบธุรกิจ โดยคำนึงถึงโลกใบนี้ ซึ่งหมายถึงการระแวดระวังสิ่งแวดล้อม

TGAL กินความหมายกว้างขึ้นกว่าเดิมทุกที **“global” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงโลกใบนี้ของเรา หากหมายถึงส่วนรวม และ “local” มิได้หมายถึงชุมชน หากหมายถึงสิ่งย่อยๆ** เช่น ประชาชน หรือองค์กร ดังนั้น สังคมจึงมีกรอบความคิดที่กว้างขึ้น และเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือเรื่องของ Social Enterprise (วิสาหกิจเพื่อสังคม) ในปี 2552 ผู้เขียนได้เขียนไว้ว่า

“...Social Enterprise (SE) คือธุรกิจเอกชน ซึ่งทำมาค้าขายเหมือนธุรกิจทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ 3 อย่างควบคู่กันไป คือ (ก) สร้างกำไร (ข) มุ่งสร้างสวัสดิสังคม (ค) สนับสนุนสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Triple Bottom Line

SE ไม่มุ่งกำไรสูงสุด หากมุ่งสร้างกำไรเพื่อนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม SE คือ องค์กร “Not -For - Profit” ในความหมายที่กำไรไม่ต้องแบ่งสรรคืนให้เจ้าของทุน หากนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์หลักคือ “การให้” แก่สังคมเพื่อสร้างสรรค์ ...ในอังกฤษ ลักษณะ 3 อย่างที่ทำให้ องค์กรหนึ่งเป็น SE ก็คือ (1) ผลิตสินค้าและบริการ หรือค้าขายโดยแสวงหากำไร (2) มีวัตถุประสงค์ของการตั้งขึ้นมาอย่างชัดเจนเพื่อสังคม เช่น สร้างงานเพื่อชุมชน หรือฝึกฝนทักษะของชุมชน หรือจัดหาบริการให้แก่ชุมชน ฯลฯ (3) ความเป็นเจ้าของนั้น

SE ไม่มุ่งกำไรสูงสุด หากมุ่งสร้างกำไรเพื่อนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม

ไม่ถูกผูกขาด หากกระจายกันไปในกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้าบริษัท ชุมชน ฯลฯ กำไรถูกแบ่งสรรกลับคืนเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมหรือชุมชน **อังกฤษซึ่งเป็นประเทศที่มี SE กว่า 60,000 องค์กร** เรียกว่าอยู่ใน Third Sector (First Sector คือ ภาครัฐ ส่วน Second Sector คือธุรกิจเอกชนปกติ) หรือ Social Economy ในนัยยะหนึ่งก็คืออีกทางเลือกหนึ่งของระบบเศรษฐกิจนอกเหนือไปจาก 2 แนวทางที่รู้จักกันคือ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และระบบเศรษฐกิจที่รัฐกำกับควบคุม (สังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์)....”

เมื่อประชาชนอยากมีชีวิตที่มีความหมายมากกว่าอดีตที่เป็นลูกจ้างเอกชน โดยทำงานเพื่อทำให้เจ้าของทุนร่ำรวย จึงเกิดมีทางเลือกที่ถึงแม้จะทำงานแบบเดิมแต่ทำไรสู่สังคม

SE สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า แต่ละคนทำงานเพื่อให้ตนเองมีรายได้ แต่แรงงานที่ทุ่มเทไปนั้น (ท้องถิ่น) เป็นไปเพื่อสังคม (โลก) หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า ตระหนักถึง “โลก” และกระทำสิ่งที่สมควรทำในระดับ “ท้องถิ่น”

อย่างไรก็ดี มีอีกหลายสิ่งในโลกที่เป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ Think Locally, Act

Globally ซึ่งนำความวิบัติมาสู่สังคม เอาตัวอย่างชัดๆ ก็ได้ คือโครงการจำนำข้าว เวลาคิดทำโครงการนั้นพอเห็นชัดว่า เพื่อ “กำไร” ส่วนตัว (local) และกระทำการกว้างขวาง ไปถึงข้าวทุกเม็ด และผลที่เกิดก็คือ หนี้ภาครัฐกว่า 400,000 ล้านบาท และความปั่นป่วนของสังคม (global) ปัจจุบันยังเหลือข้าวในสต็อกที่เสื่อมคุณภาพลงไปทุกวัน ในปริมาณที่คนไทยทั่วประเทศบริโภคกันได้ทั้งปี

อีกช่วงสงกรานต์ของปี 2551 และ 2552 ที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่คนไทย ทั้งเสียเลือดเนื้อและแตกแยก เพราะใช้ล้มเป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และกระทำในขอบเขตกว้างขวางโดยมิได้คำนึงถึงผลเสียต่อส่วนรวมแม้แต่น้อย นี่คือผลพวงของการ “คิดแคบ” เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและสร้างความ “กว้างขวาง” ในความวิบัติ

ถ้าประยุกต์เรื่อง T GAL ให้กว้างขวาง นายกรัฐมนตรีคงอยากเห็น T GAL ในสังคมไทยปัจจุบันในรูปของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ และแต่ละคนประคับประคองกันในระดับย่อยจนเข้าสู่เหตุการณ์ปกติ ส่วนกลุ่มไม่เห็นด้วยเมื่อเร็วๆ นี้ ก็คงเห็น T GAL เหมือนกันคือ เห็นแก่เสรีภาพของประชาชนโดยรวม และกระทำโดยส่วนย่อย คือการประท้วงของประชาชน

อย่างไรก็ดี สำหรับประชาชนตรงกลางจำนวนมากนั้น เบื่อหน่ายการเมืองแบบที่เป็นมายาวนานของบ้านเรา ภายใต้การมีเสรีภาพแต่สิ่งที่ได้มากคือประชาชนตัวเล็กลง บ้านเมืองปั่นป่วนวุ่นวาย จนกระทั่งยอมสละเสรีภาพชั่วคราวในภาพรวม เพื่อจัดรูปกันใหม่ อย่างนี้ประชาชนก็คิดแบบ T GAL เป็นเหมือนกันนะ

ในเรื่องผลประโยชน์ของชาติ Think Globally, Act Locally สอนให้ประชาชนนึกถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยแต่ละคนทำหน้าที่ของตนเองภายใต้ความเป็นพลเมือง ถึงจะผิดพลาดในการตัดสินใจในบางครั้งไปบ้าง ก็ภัยให้กันได้ตราบนานาชาติเป็นหลัก

การใช้วิจารณ์ญานที่ตีมาจากประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์ที่สั่งสมก็มาจากการใช้วิจารณ์ญานที่ไม่ตีมาก่อนบ้างในอดีต